

İSTANBUL'DA ASIRI YAPILASMA BITKİ ZENGİNLİĞİNE TEHDİT

Portal : www.akdenizsonhaber.com

İçeriği : Haber

Tarih : 29.07.2017

Adres : <http://www.akdenizsonhaber.com/istanbulda-asiri-yapilasma-bitki-zenginligine-tehdit-138756.html>

İstanbul'da aşırı yapılaşma bitki zenginliğine tehdit

İstanbul'da yaşanan aşırı yapılaşma doğal bitkilerin yaşam alanlarını daraltıyor. 'İstanbul'un Doğal Bitkileri' kitabı

HÜLYA ÇAM SERBAY MANSUROĞLU

İstanbul'da 1 ayda yaşanan 2 aşırı yağış afeti gözleri kent planlamasına ve yeşil alanlara çevirdi. Hem sıcakların hem su baskınlarının panzehiri olan yeşil alanlar kent genelinde giderek azalıyor. İstanbul'da kişi başına düşen kent içi yeşil alan Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na göre 7.57, İstanbul Büyükşehir Belediyesi'ne (İBB) göreyse 8.41 metrekare.

İşte böyle bir dönemde İstanbul Üniversitesi Orman Fakültesi Öğretim Üyesi Prof. Dr. Ünal Akkemik bu gerçeğe dikkat çekmek ve kentin bitki zenginliğini hatırlatmak için 'İstanbul'un Doğal Bitkileri' kitabını kaleme aldı.

ÇEKÜL yayınlarından çıkan kitap kentte artan yapılaşmanın otsu ve odunsu her tür bitkinin yaşam alanlarını daralttığını ortaya koyuyor. 1152 sayfadan oluşan kitap, 8 bin 500 yıllık tarihi bir kent olan İstanbul'daki kentleşme politikalarının etkilerine ve yoğun nüfus baskısıyla birlikte bazı bitki türlerini doğrudan etkilediğine dikkat çekiyor.

Prof. Dr. Ünal Akkemik ile buluşup İstanbul'u, aşırı yapılaşmayı ve bitkilerin bu yapılaşmadan nasıl etkilendiğini konuştuk.

Ünal Akkemik

»Hocam öncelikle kapak fotoğrafıyla başlayalım, neden Türk Zambağı görseli kullandınız?

Kapak fotoğrafını kullanırken İstanbul'u simgeleyecek bir şey olsun istedim. İstanbul'u simgeleyen bitkiyi seçerken aslında çok bitki var. Örneğin 'İstanbul Nazendesisi' var, önce onu koymayı düşündüm. Fakat İstanbul'un doğasında biraz sorun yaşıyor, biliyoruz ve yaşayarak görüyoruz. İstanbul'da büyük bir yapılaşma var ve nüfus giderek artıyor. Bu yapılaşma esnasında -kapakta da fotoğrafını kullandığım- Türk Zambakları'nın alanları kısmen zarar gördü, bu zambaklar toplanıp başka yerlerde örneğin Atatürk Arboretumu'nda yetiştirilmesi gündeme getirildi. Oraya bir miktar dikildi. Öyle olunca bunu koymayı tercih ettim. Fotoğraf aslında çok da güzel çıktı, fotojenik bir bitki. Doğal olarak boynu bükük görünüyor. Sanki biraz doğa betona yenilmiş havası da var.

»Evet arkasında bir köprü silüeti de var. Bakınca bu hissediliyor.

İstanbul'da her köprü biraz daha yapılaşmanın önünü açtı. Yapılaşma arttıkça bitki türleri zarar gördü. Kitaptaki amacım, İstanbul halkının çevresindeki bitkilere olan ilgisini biraz daha artırmak ve dikkat çekmekti. Bu anlamda bir başlangıç gerekiyordu, ben de hem tanımadaki yardımcı olacak renkli fotoğraflarla hem de bilimsel bilgilerle bitki tanımayı kolaylaştıracak bir kitap hazırlamaya çalıştım. Umarım okuyuculara yararlı olur.

»Kitapta bugüne kadar İstanbul'da 2 binden fazla bitki türü tespit edildiğini anlatıyorsunuz. Bu kadar zengin bitki örtüsüne sahip kentte biz neden dışarıdan lale alıp kentin simgesi haline getiriyoruz? İstanbul'un kendi bitkilerini tanıtmak gerekmiyor mu?

Şimdi şöyle bir sorun var bizde. Aslında Türkiye'de 12 bin 500 civarı bitki çeşiti var. Bunun yaklaşık beşte biri de İstanbul'da, bunun doğal olduğunu düşünüyoruz. Liste olarak da koydum kitaba. Şimdi böyle olunca aslında 2 bin 500 bitki içerisinde hiç mi bitki yok da doğadan alıp yetiştirip parklarımıza koyacak, hep dışarıdan getiriyoruz. Bu bir anlayış meselesi maalesef yıllardır bu böyle, yıllardır biz bitkilerimizi dışarıdan getiriyoruz. Türkiye'de aslında aynı ekosisteme uyum sağlamış o kadar çok bitki var ki! Ve ben bu konuda doktora tezi verdim, tekrar tezler vermeye de devam edeceğim. Örneğin Adapazarı'nın doğal bitkileri ve bunların peyzajda kullanım olanaklarının yaygınlaştırılması. En azından kendi bitkilerimiz olursa; ekonomik kazanç sağlayacağız, doğamızdaki bitkileri insanımız daha fazla tanıyacak. Ama şu an büyük oranda dışarıdan getiriyoruz. Dışardan getirdiğimiz zaman maliyet artıyor, yüksek maliyetlere getiriyoruz bitkileri ve ekonomik olarak da ciddi bir döviz kaybı oluyor.

Hatta bana kalırsa çoğu yerde doğaya hiç dokunmamak lazım. Öyle hasret kaldık ki doğaya! Mesela özellikle büyük kentlerde kaldırım kenarlarında küçük yamaçlar vardır, oralarda bile ağaçlandırma yapılıyor. Bırakın orası doğal kalsın, oraya doğa zaten kendi bitkisini getiriyor. Özellikle dikkat ederseniz otoban kenarlarında sürekli bir yenileme var, sürekli ama. İstisnasız her sene ağaçlar dikiliyor-sökülüyor, çim ekiliyor-sökülüyor, şekiller yapılıyor. Orası bir sene boş bırakılıns çevredeki doğal bitkiler gelecek oraya. Tohumları kendiliğinden gelecek ve daha doğal bir ortam oluşacak.

»Kitapta da zaten bahsetmişsiniz, 'Hollanda'dan alıyoruz çiçekleri, İstanbul'dan 8 kat büyük ama tür çeşitliliği daha az!

Hollanda'nın tür çeşitliliği inanılmaz az. Bütün Avrupa ülkelerinden daha fazla tür var bizde. Hatta tüm Avrupa Kıtası'ndaki bitki çeşitliliği yaklaşık 12-13 bin arasında değişirken aynı sayı bizde var. Ülke olarak bütün Avrupa Kıtası kadar bitki çeşitliliğine sahibiz. İstanbul'un da özel bir tarafı var. İstanbul'dan özellikle Karadeniz etkisi, Akdeniz etkisi ve İç Anadolu'dan sokulan kurakçıl daha karasal iklim etkisiyle beraber üç iklim bölgesinin kesişme noktasında. Deniz seviyesine yakın, ılıman bir havası var, don sorunu yok. Öyle olunca da İstanbul'da çeşitlilik diğer illerden daha fazla. Şu anki literatür bilgilerine göre 2.500 civarında çeşit var İstanbul'da bunun 2.200 kadari tür düzeyinde. Bugün bu sayı değişti mi arttı mı azaldı mı bilemiyoruz. Bu yönde de çalışmalar devam ediyor.

»Kitapta geçen 'Mega projeler bu bitkilerin alanlarını sınırlıyor' cümlesiyle ne demek istemiştiniz?

Kitapta da var olan bir bitki var adı Sultan Pelemiri. Bilim dünyasına ilk defa 2006 yılında İstanbul Üniversitesi Fen Fakültesi tarafından tanıtıldı. Ve o bitkinin İstanbul'da az bir yayılış alanı var. Kentleşme ile yaşam alanı azalıyor. Bunun gibi bir çok bitki var. İstanbul Nazendesisi diye bir bitki var, İstanbul'da ve İstanbul'a yakın Kırklareli, Adapazarı ve İzmit civarında var ve dünyada başka hiçbir yerde yok. Bu bölgeye özgü endemik bir bitki. Bu bitkinin de İstanbul'daki yayılış alanları daha çok kent orman sınırında. Kent büyüdükçe o bitki de yavaş yavaş azalıyor. Mega ya da diğer yapılaşma projelerinin sayısı arttıkça da bu bitkilerin yaşam alanı daralmaya devam edecek.

»Bitkiler nasıl yayılıyor peki, nasıl geliyorlar?

Dünyada zaman zaman buzul çağları yaşanmış ve gelecekte de yaşanması bekleniyor. İşte bu dönemler ve bu dönemlerin arasında bitki tohumları etrafa yayılırken uygun koşullardakiler çimleniyor ve diğerleri ölüyor. Örneğin buzul dönemi içerisinde kuzeydeki bitkiler için uygun koşullar güneye doğru kaydığı için bitki tohumları güneye doğru yayılıyor. Örneğin Türkiye'nin kuzeyindeki bitkiler Artvin ve Trakya civarından Anadolu'ya doğru yayılıyor. Buzul arası sıcak dönemlerde ise tam tersine güneyden kuzeye doğru yayılıyor. Bu süreçler binlerce yılda gerçekleşiyor. İnsan ömrüyle asla kıyaslamamak lazım. Bitkilerin bir yerden bir yere yayılması yüzlerce, binlerce yıl alabiliyor. Bazı tohumları büyük olan bitkilerde yayılma hızı düşük iken bazılarında ise (hindiba gibi) çok hızlıdır; çünkü tohumları küçük ve uzaklara taşınabiliyor. İstanbul bu anlamda bitki göç yolu üzerinde bulunuyor ve o nedenle çok çeşitli bitkilere sahip iken endemik bitki oranı çok düşük. Sadece 56 endemik bitkisi var.

Kaynak : <http://www.birgun.net/haber-detay/istanbul-da-asiri-yapilasma-bitki-zenginligine-tehdit-172143.html>